

KOLMETOISTA USKONKAPPALETTA

Johanan Ben-Israel 5769 — יוחנן בן-ישראל ה'תשס"ט

Vuorilinnan Opintokeskus – <http://www.metzudah.com>
Copyright © Johanan Ben-Israel 2008

Päivitetty 16.11.2008

JOHDANTO

Kolmetoista uskonkappaletta on juutalaisen uskontunnustuksen perusta ja kaikilta osiltaan Raamatun Sanan pohjalla, toisin kuin kristilliset uskontunnustukset, jotka luotiin kirkon taistellessa *'harhaoppeja'* vastaan, ja näin niihin tuli yhtä sun toista pakanallista harhaa, joista kristillisyyden kynsin hampain pitää kiinni vielä tänäkin päivänä (tästä hyvänä esimerkkinä *'Pyhä Kolminaisuus'* -oppi, jota Raamattu ei tunne). Uskonkappalet loi keskiajan suurimpiin rabbeihin kuulunut *Rambam*.

Rambam, juutalainen rabbi ja oppinut, Moše Ben Maimon (*Maimonides*), syntyi Espanjan Cordovassa vuonna 1135. Hänen perheensä pakeni *Almohad*-juutalaisvainojen johdosta Pohjois-Afrikan kautta Israeliin, jonne he saapuivat vuonna 1165. Tähän mennessä *Rambam* oli jo kirjoittanut teoksensa juutalaisesta kalenterista ja logiigan termeistä sekä listannut kaikki Tooran 613 käskyä. Kuitenkaan perhe ei voinut asettua asumaan Israeliin ristiretkeläisten terrorin ja juutalaisvainojen vuoksi, vaan muutti välittömästi Egyptiin, jossa *Rambam*ista tuli pian Kairon juutalaisyhteisön hengellinen johtaja ja koko Egyptin rabbiininen auktoriteetti. Aluksi *Rambam* toimi jalokivikauppiaina veljensä Daavidin kanssa, mutta tämän kuoltua *Rambam* ryhtyi lääkäriksi.

Rambam kirjoitti kuuluisan kommentaarinsa Mišnaan ja kymmenennen luvun *Sanhedrin*-traktaattiin, jossa hän esitti *Kolmetoista uskonkappaletta*. Vuodesta 1170 alkaen *Rambam* kirjoitti teoksensa *Mišne Tora*, jossa hän käsittelee lyhyesti kaikkien Tooran käskyjen *halakān* (vaellus) Talmudin opetuksen valossa. Myöhemmin *Rambam* kirjoitti vielä suosittua teoksensa *More Nevukim*, jossa hän käsittelee Jumalan ja profetian olemusta sekä jokapäiväistä vaellusta Tooran käskyjen mukaan. *Rambam* osallistui luonnollisesti myös responsa-kirjeenvaihtoon ja kirjoitti lääketieteellisiä artikkeleita monen eri sairauden hoidosta. *Rambam* kirjoitti pääasiassa arabiaksi, mutta myös hepreaksi, ja myöhemmin kaikki hänen teoksensa käännettiin hepreaksi, jotkin lääketiedettä käsittelevät artikkelit myös latinaksi, niitä jopa tutkittiin Euroopan yliopistoissa – siis kristillisen kirkon opinahjoissa.

Rambam kuoli vuonna 1204 ja hänet haudattiin Israeliin Tiberiaan kaupunkiin, jossa hänen hautansa on vielä tänäkin päivänä. Nykyään se on suosittu matkailukohde ja monet juutalaiset käyvät haudalla rukoilemassa.

*Rambam*in laatimasta Kolmestatoista uskonkappaleesta Daniel Ben J^ehuda Roomalainen tai Immanuel Ben Š^elomo laati 1300-luvun alussa *Jigdal*-hymnin, joka on *Adon Olam* -hymnin kanssa osa synagogaliturgiaa. Seuraavassa esityksessä on ensin *Jigdal*-hymnin heprealainen teksti ja sitten jokaisen rivin alla käännökseni. Heprealainen teksti on käännetty mahdollisimman tarkasti ajatuksen tasolla, jolloin sanatarkkuus valitettavasti kärsii. Haluan vielä erikseen huomauttaa, että hymnin heprea on joiltakin osin erittäin vaikeaa ja varsin tulkinnanvaraista. Lopussa on vielä uskonkappalet tiivistettynä hepreaksi esitettynä.

KOLMETOISTA USKONKAPPALETTA JIGDAL-HYMNIN MUKAAN

יְגִדֵּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח. נִמְצָא וְאִין עֵת אֵל מְצִיאֹתוֹ:

1. Olkoon koroitettu ja olkoon ylistetty Elävä Jumala, Hän on olemassa eikä ole aikaa Hänen olemassaolollaan.

אֶחָד וְאִין יְחִיד פִּיחִידוֹ. נֶעְלַם וְגַם אִין סוּף לְאַחֲדוּתוֹ:

2. Hän on Ainoa eikä ole ketään muuta niin kuin Hän ykseydessään, kätkeyty eikä ole myöskään mitään loppua Hänen ykseydellään.

אִין לוֹ דְמוּת הַגּוּף וְאִינוּ גוּף. לֹא נֶעְרוֹךְ אֵלָיו קְדוּשָׁתוֹ:

3. Ei ole Hänellä ruumiin muotoa eikä ole Hänellä ruumista, ei ole vertaista Hänen pyhyydelleen.

קְדִמוֹן לְכָל דְבָר אֲשֶׁר נִבְרָא. רֵאשׁוֹן וְאִין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ:

4. Hän on ollut ennen kaikkia asioita, jotka luotiin, Ensimmäinen eikä ole mitään alkua Hänen alulleen.

הֵנוּ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל נוֹצָר. יוֹרֵה גְדוּלָתוֹ וּמַלְכוּתוֹ:

5. Katso Hän on Ikuinen Herra kaikelle luodulle, opettaa Hänen suuruutensa ja kuningaskuntansa.

שָׁפַע נְבוֹאָתוֹ נִתְּנוּ. אֵל אֲנִשֵּׁי סִגְלָתוֹ וְתַפְאֲרָתוֹ:

6. Hän on antanut profetiansa säteilyn omaisuuskansansa ja kunniansa miehille.

לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹשֶׁה עוֹד. נָבִיא וּמַבִּיט אֶת תְּמוּנָתוֹ:

7. Ei ole vielä noussut Israelissa ketään niin kuin Moše, profeettaa, joka katseli Hänen muotoaan.

תּוֹרַת אֱמֶת נִתְּן לְעַמּוֹ אֵל. עַל יַד נְבִיאָו נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:

8. Jumala antoi Totuuden Opetuksen (Toora) kansalleen, profeettansa käden kautta, joka oli uskollinen Hänen huoneessaan.

לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יִמִּיר דָּתוֹ. לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ:

9. Jumala ei muutu eikä muuta ilmoitustaan, vaan on ikuisesti sama.

צוּפֵה וְיוֹדֵעַ סִתְרֵינוּ. מַבִּיט לְסוּף דְבָר בְּקִדְמָתוֹ:

10. Hän tarkkailee ja tuntee meidän salaisuutemme, näkee asioiden lopun, koska on (ollut) ennen kaikkea.

גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד כְּמַפְעָלוֹ. נוֹתֵן לְרָשָׁע רָע כְּרִשְׁעָתוֹ:

11. Hän antaa jokaiselle armon hänen tekojensa mukaan, mutta antaa pahantekijälle paha hänen pahuutensa mukaan.

יִשְׁלַח לְקֶץ הַיָּמִים מְשִׁיחֵנוּ. לְפָדוֹת מִחַפֵּי קֶץ יְשׁוּעָתוֹ:

12. Hän lähettää päivien lopussa Voideltunsa (Messiaansa), lunastaakseen ne, jotka odottavat Hänen lopullista Pelastustaan.

מֵתִים יַחֲיֶה אֵל בְּרוּב חֶסְדּוֹ. בְּרוּךְ עֲרֵי עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:

13. Jumala tekee kuolleet eläviksi suuressa armossaan, siunattu olkoon ainiaan Hänen ylistyksensä Nimi.

אֱלֹהִים שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה לְעֶקְרִים. הֵן הֵם יְסוֹד דֵּת אֵל וְתוֹרָתוֹ:

— Nämä ovat kolmetoista perustaa, katso ne ovat Jumalan ilmoituksen ja Hänen Tooransa perustus.

תּוֹרַת מֹשֶׁה אֱמֶת וְנִבְוֵאתוֹ. בְּרוּךְ עֲרֵי עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:

— Mošen Toora ja hänen profetiansa on totuus, siunattu olkoon ainiaan Hänen ylistyksensä Nimi.

KOLMETOISTA USKONKAPPALETTA TIIVISTETTYNÄ HEPREAKSI

שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה עֶקְרִים הָאוֹמְרִים בְּכָל־מַעֲשָׂיו וְעֶסְקָיו

הֲרִינִי מֵאֲמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה בְּשִׁלְשָׁה עֶשְׂרֵה עֶקְרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה

א. שֶׁהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא וּמִשְׁגִּיחַ.

ב. וְהוּא אֶחָד.

ג. וְאֵין לוֹ גּוֹף וְאֵין לוֹ דְמוּת הַגּוֹף.

ד. וְשֶׁהוּא קְדָמוֹן לְכָל־קְדוּמִים.

ה. וְאֵין עֲבוּדָה לְזוּלָתוֹ.

ו. וְיוֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת בְּנֵי אָדָם.

ז. וְשֶׁהִנְבוּאָה אֱמֶת.

ח. וְשֶׁמֹשֶׁה רִבְּנוֹ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הוּא אָרוֹן לְכָל־הַנְּבִיאִים.

ט. וְשֶׁהַתּוֹרָה כְּלָה נְתוּנָה מִן הַשָּׁמַיִם.

י. וְשֶׁלֹּא תִשְׁתַּנֶּה בְּשׁוֹם זְמַן חַס וְשָׁלוֹם.

יא. וְשֶׁהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא מַעֲנִישׁ לְרַשָּׁעִים וּמְשַׁלֵּם שְׂכָר טוֹב לְצַדִּיקִים.

יב. וְשֶׁיִּבּוֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ.

יג. וְשֶׁהַפְּתִים עֲתִידִים לְחִיּוֹת.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּכַּף יְצָרְנוּ לְעֲבוּדָתְךָ

כָּל־יְמֵי חַיֵּינוּ תָּמִיד אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

HUOMAA !

Jos Israelin messiaanisisissa seurakunnissa käytetään osia synagogaliturgiasta, näistä uskonkappaleista jätetään usein pois seitsemäs kohta, koska katsotaan Ješuan nousseen Israelissa Mošea korkeammalle (ennustihan Moše tulevasta Messiaasta: 5. Moos. 18:15-19). Minulla ei ole ongelmaa tämän kohdan kanssa, koska näen Ješuan kuitenkin Jumalan Poikana edustavan itse Taivaallista Isäämme (Joh. 14:9), eikä Häntä näin voi verrata Mošeeseen, joka oli vain ihminen ja profeetta. Silti Ješua täytti myös Mošen profetian. Näin voin juutalaisena

tunnustaa kaikki *Kolmetoista uskonkappaletta* hyvällä omallatunnolla Herrani edessä kieltämättä millään tavalla Ješuan jumaluutta.

PALAUTE

Jos kirjoitus herätti sinussa kysymyksiä tai et ymmärtänyt kaikkea mitä yritin tuoda esille, voit kysyä tarkennuksia sähköpostin välityksellä. Voin myös kehittää kirjoitusta saamani palautteen suuntaan. Kiitos.

Johanan Ben-Israel

TÄRKEIMMÄT LÄHTEET

- Tekstit peräisin: 2001 עמרת ירושלים. SIDDUR (Hepreankielinen Rukouskirja) ja 2002 ירושלים. SIDDUR (Hepreankielinen Rukouskirja)
- Aejmelaeus, Anneli: TÄYTTÄ HEPREAA. JOHDATUS VANHAN TESTAMENTIN HEPREAAAN. Kirjapaja, Helsinki 2003. 3. täysin uudistettu painos.
- Brown, Francis: THE BROWN-DRIVER-GRIGGS HEBREW AND ENGLISH LEXICON. Hendrickson, USA 2004. 8. painos. (Perustuu teokseen, William Gesenius: HANDWÖRTERBUCH ÜBER DAS ALTE TESTAMENT).
- Davidson, Benjamin: ANALYTICAL HEBREW AND CHALDEE LEXICON. Hendrickson, USA 1985.
- Delshad, Ester; Moisiö, Rauha; Santala, Risto & Seppälä, Seppo (toim.): HEPREA-SUOMI SANAKIRJA. Suomen Karmel-yhdistys. Ari-paino, Saarijärvi 1981.
- Engel, Ivan: GRAMMATIK I GAMMALTESTAMENTLIG HEBREISKA. Almqvist&Wiksell, Nacka, Ruotsi 1987. 2. painos.
- Even-Shoshan, Abraham (toim.): קונקורדנציה חדשה לתנ"ך. A NEW CONCORDANCE OF THE BIBLE. Thesaurus of the Language of the Bible. Hebrew and Aramaic. Roots, Words, Proper names, Phrases and Synonyms. הונקורדנציה חדשה. המלון החדש. Israel 2000. 5. painos.
- מן המסד. FROM THE FOUNDATIONS. *A lexicon of Concepts in Judaism*. Karta, Jerusalem, Israel 1986. (Hepreankielinen).
- Har-Zahav, Tzvi (HEPREAN KIELIOPPI, 6-osainen). הרצ'הב, צ'בי: דקדוק הלשון העברית. הוצאת מחברות לספרות. תל-אביב ישראל Tel-Aviv, Israel 1956
- Jastrow, Marcus: THE DICTIONARY OF THE TARGUMIM, THE TALMUD BAVLI AND YERUSHALMI, AND THE MIDRASHIC LITERATURE חורב. ת. - א. Jerusalem, Israel 1903.
- Kashani, Reuben: ISRAELIN JUHLAT JA KULTTUURIPERINNE. Beracha-kustannus. Fram, Vaasa 1998.
- Kautzsch, E. (toim.): GESENIUS' HEBREW GRAMMAR. Clarendon Press, Oxford, Englanti 1910. 2. laajennettu englannin kielinen painos.
- Klein, Ernst: A COMPREHENSIVE ETYMOLOGICAL DICTIONARY OF THE HEBREW LANGUAGE. Carta Jerusalem. The University of Haifa, Israel 1987.
- Kozodoy, Ruth: JUUTALAISET JUHLAPÄIVÄT. Opetushallitus, Helsinki 2001.
- Liljeqvist, Matti: HEPREA-SUOMI, ARAMEA-SUOMI. VANHAN TESTAMENTIN SANAKIRJA. Aikamedia Oy, Saarijärvi 2004.
- Newman, Yacov & Sivan Gavriel: JUDAISM A - Z. *Lexicon of terms and concepts*. Jerusalem, Israel 1980.
- Rosenthal, Franz: A GRAMMAR OF BIBLICAL ARAMAIC. Otto Harrassowitz, Wiesbaden, Saksa 1974. 4. painos.
- Samuelson, Norbert M.: JEWISH PHILOSOPHY. *An Historical Introduction*. Continuum, Lontoo, Englanti 2003.
- Shechter, Yoseph: אוצר התלמוד. A LEXICON OF THE TALMUD. Dvir, Lod, Israel 2001. (Hepreankielinen).
- Strong, James: THE NEW STRONG'S EXPANDED DICTIONARY OF BIBLE WORDS. Thomas Nelson, USA 2001.
- THE NEW STANDARD JEWISH ENCYCLOPEDIA. Editors: Cecil Roth & Geoffrey Wigoder. Massada Press, Jerusalem 1975. New, revised edition.